

*Мазниченко В. М., кандидат філологічних наук, доцент,
професор кафедри іноземних мов навчально-наукового
центру Національного університету України*

ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ АУДІЮВАННЯ

У статті розглядаються особливості навчання аудіювання на практичних заняттях з іноземної мови.

Ключові слова: аудіювання, види мовленнєвої діяльності, навчання іноземної мови, вправи, методика

В статье рассматриваются особенности обучения аудированию на практических занятиях по иностранному языку.

Ключевые слова: аудирование, виды речевой деятельности, обучение иностранному языку, упражнения, методика.

”If we were supposed to talk more than we listen, we would have two tongues and one ear.”

Mark Twain

Метою навчання іноземних мов у вищих навчальних закладах відповідно до мовної політики нашої країни та її державних стандартів є формування комунікативної компетенції студента та здійснення виховання і розвитку його особистості в контексті сучасних освітніх та професійних вимог.

Навчання іноземної мови як засобу спілкування - це оволодіння чотирма видами мовленнєвої діяльності - аудіюванням, говорінням, читанням, письмом, які за різними ознаками взаємопов'язані та взаємозумовлені.

Термін аудіювання був запроваджений американським психологом Брауном і в нашій методичній літературі з'явився порівняно недавно, в 60-х роках ХХ століття [5]. Аудіювання (від лат. *audire* чути) - рецептивний вид мовленнєвої діяльності, що означає одночасне сприйняття мовної форми і розуміння змісту усного висловлювання [1].

Питання навчання аудіювання висвітлені в роботах Апатової Л.І., Бім І.Л., Вайсбурд М.Л., Гальскової Н.Д., Гез Н.І., Ільїної В.І., Сабурової Т.Т., Куліш Л.Ю., Зимньої І.А., Рогової Г.В., Єлухіної Н.В. та ін. Особливості навчання аудіювання в немовних ВНЗ, а саме вони, на наш погляд, відчувають у цьому потребу, розглядаються в небагатьох працях, зокрема в останніх дослідженнях Гаврилової Г.В., Зудової Я.В., Яковлевої В.А.

Вивчення методичних та лінгвістичних джерел показало, що навчання аудіювання - один із найменш розроблених розділів методики навчання іноземної мови і донедавна не розглядалося ні як предмет дослідження, ні як окрема мета в навчанні як рідної, так і іноземної мови.

На відміну від недавнього минулого, в сучасних вітчизняних та зарубіжних програмах/курсах вивчення іноземної мови висуваються конкретні вимоги до рівня

володіння аудіюванням. Але як свідчить досвід, на практичних заняттях розвитку аудитивних умінь часто не приділяється належної уваги. Аудіювання ще і сьогодні є досить слабким місцем у навчанні іноземної мови. Тому перед викладачами та методистами стоїть актуальне завдання - вивчити проблемні питання формування мовленнєвої компетенції в аудіюванні та організувати цей процес так, щоб це навчання було ефективним.

Мета статті - проаналізувати існуючі методи та підходи у навчанні аудіювання та виробити рекомендації щодо організації навчання аудіювання на практичних заняттях з іноземної мови.

Незважаючи на його тісний зв'язок з іншими видами, аудіювання - це самостійний і специфічний вид мовленнєвої діяльності, що має свою мету, предмет, завдання та результат. Він займає ліву частку в життєдіяльності людини. Із всього часу в добі, коли людина не спить, 45 % часу вона слухає, 30% - говорить, 16%- читає, 9% - пише [3].

Процес аудіювання складний і багатогранний. Ефективність розуміння іншомовного усного мовлення зумовлюється багатьма факторами фізіології, психології, психолінгвістики, лінгвістики. Як свідчать викладачі-практики, навчити аудіювання завжди складніше, ніж інших видів мовленнєвої діяльності. При відсутності іншомовного середовища, аудіювання є самим важким для оволодіння, оскільки вимагає певних вольових, психічних, розумових зусиль, а отже, зазвичай не викликає позитивних емоцій.

Методика формування компетенції в аудіюванні базується на основі науково обґрунтованого експерименту та дослідного навчання. В методичному плані навчання аудіювання - це спеціально організована

програма дій з навчальним матеріалом, що сприймається на слух. Науковці зазначають, що більшість людей не володіє умінням правильно слухати і, маючи нетреновану слухову пам'ять, запам'ятовує лише 30% з того, що сприйняла в процесі слухання. Через зоровий канал студенти отримують за один і той же проміжок часу в 6 разів більше інформації, ніж через слуховий канал. При навчанні аудіювання зорова опора не стільки допомагає, скільки перехоплює ініціативу сприйняття, тому використовувати її треба частково і вміло. Методисти вважають доречним давати в якості зорової опори певну частину лише екстралінгвістичної інформації аудіотексту, щоб таким чином розвантажити оперативну пам'ять студентів і зосередити їхню увагу на змістовному сприйнятті аудіоматеріалу. Отже, розраховуючи кількість часу і зусиль, необхідних на розвиток аудіювання, та з допомогою цілеспрямованого навчання, можливо зробити слуховий канал надійним засобом отримання інформації.

У вітчизняній та зарубіжній методичній літературі розрізняють навчальне та комунікативне аудіювання.

Навчальне аудіювання розглядається як засіб оволодіння іноземною мовою і навчання інших видів мовленнєвої діяльності. Таке аудіювання слугує способом формування мовленнєвого слуху, створення міцних слухових образів, введення мовного матеріалу, пізнання лексико-граматичного матеріалу, розвитку вмінь розуміння та оцінки прослуханого і складає передумову для оволодіння усним мовленням. Навчальне аудіювання допускає багаторазове (при самостійній роботі) та дворазове (при аудиторній роботі під керівництвом викладача) прослуховування одного і того ж навчального матеріалу. Залежно від характеру та способу роботи з аудіоматеріалом виділяють інтенсивне та екстенсивне навчальне аудіювання.

Комунікативне аудіювання - це складне мовленнєве уміння розуміти усне іншомовне мовлення на слух при одноразовому пред'явленні, яке ставить за мету навчання аудіювання як виду мовленнєвої діяльності. В залежності від навчального завдання та форм усного мовлення виділяють такі види комунікативного аудіювання:

- аудіювання з повним розумінням основного змісту;
- аудіювання з повним розумінням;
- аудіювання з вибіркоким вилученням інформації;

- аудіювання з критичною оцінкою;
- аудіювання монологічного мовлення;
- аудіювання діалогу/полілогу;
- аудіювання як компонент усномовленнєвого спілкування.

Сучасні методисти, на відміну від недавнього минулого, не розмежовують, а об'єднують навчання комунікативного та навчального аудіювання, вважають такий підхід найбільш ефективним і економічним. Завдяки своїй результативності на практичних заняттях широко використовується і метод («снежного кома») російського методиста Слухіної Н.В. Він ґрунтується на тому, що кожне нове уміння аудіювання вводиться після закріплення раніше введених умінь.

Послідовність формування умінь та навичок розуміти мовлення на слух реалізується шляхом виконання вправ. Вправи з аудіювання - це сприйняття мовлення на слух з певним дидактичним завданням. Відповідно до цільової спрямованості ці вправи поділяють на дві основні групи: підготовчі (тренувальні/мовні) та мовленнєві.

Підготовчі вправи не навчають аудіювання, а формують слухові навички і сприяють розвитку вмінь аудіювання. Вони забезпечують формування навичок розпізнавання і осмислення мовних явищ, створюють слухові образи, розвивають аудитивну пам'ять, навчають прогнозувати форму. Мета цих вправ - формування фонетичних, лексичних, граматичних, синтаксичних навичок аудіювання. Наприклад: мовна зарядка, диференціація звуків в опозиції, музична фонетика, семантизація слів, запис на слух, визначення словотворчих елементів, розпізнавання граматичного матеріалу, визначення групи підмета/присудка, розподіл на синтагми та ін. Такі вправи спрямовані на виокремлення та подолання лінгвістичних та психологічних труднощів усного мовлення. До цієї групи входять некомунікативні, умовно-комунікативні та спеціальні вправи.

Мовленнєві вправи спрямовані на формування комунікативної компетенції і по суті є керованою мовленнєвою діяльністю. Вони виробляють уміння безпосереднього розуміння усного мовлення. До цієї групи входять умовно-комунікативні та комунікативні рецептивні вправи. При виконанні таких вправ увага спрямовується на розуміння змісту всього висловлювання або окремих його частин, а мовна форма при цьому сприймається інтуїтивно. Це вправи на

визначення логічної послідовності подій, на розуміння тексту без домислювань, на розуміння основної думки або точного розуміння тексту.

Співвідношення підготовчих та мовленнєвих вправ змінюється в залежності від рівня знань студентів, від етапу навчання і т. ін. При виконанні вправ з аудіювання необхідно дотримуватися певної визначеної послідовності, поступового ускладнення. Спочатку виконують вправи на диференціацію, виокремлення певних елементів, які не вимагають відповіді іноземною мовою, а передбачають позамовні/невербальні дії-відповіді (підняття руки, виготовлення схем, підбір малюнків та ін.). На цьому етапі для перевірки розуміння почутого може використовуватися рідна мова. Вправи, що навчають предметного розуміння передують вправам, що навчають логічного розуміння. Найбільш складними вправами, що вимагають власної оцінки прослуханого, завершують роботу. Дуже важливо на кожному практичному занятті виконувати різні типи аудитивних вправ, що стимулюватиме мислення студентів. Окрім того, вправи з аудіювання можуть комбінуватися з вправами з інших видів мовленнєвої діяльності і мати комплексні цілі.

Формування механізмів аудіювання відбувається на різних рівнях мовленнєвих одиниць: на рівні фрази, на понадфразовому рівні, на рівні розуміння цілого тексту. Починати навчання аудіювання доцільно з розрізнених речень чи текстів розповідного характеру за тематикою конкретної програми навчання. Ці тексти, на нашу думку, мають містити не більше 2-3% нової лексики, а їх загальний обсяг не повинен перевищувати 800 друк. знаків, в окремих випадках можливі ілюстрації до текстів. Давати матеріал для прослуховування на початковому етапі краще частинами (1-2 речення).

Другий етап - зв'язні монологічні тексти розповідного характеру, обсягом до 1200 друк. знаків, що включають 5% незнайомої лексики.

Третій етап - монологічні інформаційно-розповідні, тексти-повідомлення, описові тексти та діалоги, обсягом до 1000 друк. знаків, що включають 5-6% незнайомої лексики.

Четвертий етап - фабульні тексти, розповіді-загадки, жаргівливо-гумористичні тексти та ін. у формі монологу/діалогу/полілогу, обсягом 1500-1800 друк. знаків, що включають до 8% незнайомої лексики.

Методисти вважають, що один і той же навчальний матеріал має бути відпрацьований в усіх чотирьох видах мовленнєвої діяльності, але при цьому дуже важливо дотримуватися ефективного співвідношення цих видів. Для немовних ВНЗ це співвідношення пропонується таким: аудіювання -25%, читання -25%, говоріння -33%, письмо -17% [8]. Вважається, що засвоєння навчального матеріалу відбувається найбільш ефективно, якщо він опрацьовується в такій послідовності: аудіювання, говоріння, читання, письмо. Думка про те, що починати навчання іноземної мови потрібно з аудіювання вперше була висловлена англійським методистом Гарольдом Пальмером. Сьогодні більшість вітчизняних та зарубіжних методистів підтримує такий підхід.

Слід зауважити, що у багатьох фахівців існують деякі стереотипи щодо місця і ролі аудіювання в навчальному процесі. Так стверджується, що не можна добре розуміти на слух, не вміючи добре говорити; не можна добре почути, якщо не вмієш добре вимовляти (іншомовна вимова, наголос, інтонація); не можна добре говорити, якщо не вмієш розуміти. Ми поділяємо думку французьких лінгвістів [9,10] про те, що розуміти на слух/аудіювати - це не говорити і тим більше не вимовляти. Добре розуміти - це будувати зміст, а не мовні форми. Уміння розуміти на слух залежить від багатьох факторів, різносторонніх знань студента, серед яких важливу роль відіграють не лише лінгвістичні, а і соціокультурні та інші екстралінгвістичні знання. Отже, аудіювання - це просто інша діяльність, а не менш і не більш важлива, ніж говоріння чи інші види мовленнєвої діяльності.

На початкових етапах навчання, дотримання принципу усної основи та усного випередження сприяє як розвитку аудитивних умінь, так і розвитку умінь говоріння, тому що ці два види мовленнєвої діяльності - дві взаємопов'язані, взаємозумовлені сторони одного механізму, а саме - внутрішнього мовлення. Чіткі артикуляційні мовленнєві навички, які неможливі без правильного слухового образу, є умовою ефективного розуміння одного й того ж матеріалу. Звичайно, це не означає, що навчання аудіювання співпадає з навчанням говоріння, оскільки кожен вид мовленнєвої діяльності, як ми вже зазначали, має чіткі самостійні завдання.

При формуванні компетенції в аудіюванні, доцільно брати до уваги також

такі взаємозв'язки як аудіювання-читання та аудіювання-письмо, які при вмілому поєднанні можуть бути гарним містком і сприяти навчанню аудіювання. На жаль, ці питання методики ще недостатньо вивчені і потребують подальшого дослідження.

Навчальним матеріалом для аудіювання на практичних заняттях з іноземної мови можуть бути: тексти, що читаються викладачем; тексти в аудіозапису, начитані носіями мови; прослуховування технічних засобів масової інформації (радіо, телебачення, відеозаписи, кіно); прослуховування в ролі живої аудиторії (публічні виступи, театр, мітинги, лекції) та ін. Аудіоматеріал підбирається у відповідності з усною, а не з письмовою нормою мови, і повинен ілюструвати зразки живого усного мовлення. Використовувати необхідно автентичний матеріал, тому що підготовлений (спеціально складений викладачем) буде "легким" і заважатиме повністю зануритися в процес реального прослуховування і виконувати роль аудитора. Мовлення викладача, тобто ведення викладачем заняття іноземною мовою (якщо воно не обмежується вузьким набором фраз-штампів, безперекладне і не включає багаторазових повторень) сприяє розвитку аудитивних умінь студентів.

Здебільшого, всі сучасні методики навчання іноземних мов мають аудіоматеріали як складову частину. Ці матеріали розраховані на завдання конкретного рівня навчання, але іноді, на початковому етапі необхідна часткова адаптація аудіотексту. Якщо ж тема навчання не збігається з уже існуючими матеріалами, викладач самостійно може підібрати матеріал для аудіювання. Записати з радіо, телебачення чи інших носіїв матеріал, що відповідає цілям навчання, розробити до нього відповідні вправи. Якість аудіотексту визначається такими показниками: якість звуку, наявність фону (шум, музика, але не забагато), оптимальна (як правило, коротка) тривалість, автентичність, інформативність, відповідність рівню знання мови студентами. Загальна тривалість звучання аудіоматеріалів на практичному занятті у ВНЗ, що триває 90 хв., не повинна перевищувати 15-20 хв. [3].

Зміст матеріалів для аудіювання повинен бути близький інтересам студентів. При відборі аудіотекстів необхідно орієнтуватися на уже відпрацьований мовний матеріал. Допускається одне незнайоме неключове слово в реченні або певна кількість нових слів (7-8 слів потенціального запасу лексики і 3-4

незнайомих слова) на 2 хв. звучання. При цьому буде забезпечуватися досягнення основної мети аудіювання, а саме - розвиток умінь розуміти будь-яку нову комбінацію навчального матеріалу в новій ситуації на основі принципу новизни (низка текстів на одному мовному матеріалі, але нових за змістом і кожного разу з новою настановою-завданням). Поки що недостатньо вивчено скільки аудіотекстів можуть забезпечити засвоєння однієї дози навчального матеріалу, є думка, що в середньому їх повинно бути три [7].

При роботі з аудіоматеріалами необхідно дотримуватися принципу градації труднощів, поступового ускладнення. Спочатку варто пред'являти тексти, які говорить/читає викладач, а потім тексти у виконанні носіїв мови, що звучать з різних технічних засобів. Монологічне мовлення легше для розуміння ніж діалогічне, тому починати необхідно з навчання аудіювання монологічного мовлення, авже потім діалогічного. Окрім того, кожна з цих двох форм усного мовлення вимагає підготовки своєї окремої системи вправ. Великий текст необхідно ділити на кілька частин і контролювати його розуміння запитаннями в кінці кожної частини, а не всього тексту. Коли ж студенти вже будуть здатні утримувати зміст в пам'яті, запитання ставляться в кінці всього прослуханого матеріалу.

При навчанні аудіювання необхідно впроваджувати одноразове прослуховування аудіотексту, відмовляючись від дворазового, а тим більше багаторазового. За даними досліджень повторне прослуховування покращує розуміння на 16,5%, третє - на 12,7% (порівняно з другим), а при наступних прослуховуваннях суттєвого покращення в розумінні не відбувається. Повторне прослуховування забезпечує більш повне розуміння, а також краще запам'ятовування змісту та мовної форми навчального матеріалу і виправдовує себе лише в тому випадку, коли мета аудіювання - розвиток підготовленого говоріння або письмового переказу на основі конкретного аудіотексту.

Перед прослуховуванням студентів необхідно дати чітку, лаконічну настанову на вирішення завдання. Це завдання-настанова націлює його на сприйняття і розуміння аудіотексту, а форма в цей час буде запам'ятовуватися мимоволі. Не може бути вказівки "слухайте" чи "прослухайте", тому що така настанова не включить студента в процес аудіювання. Він повинен чітко знати, чому повинен слухати. При цьому необхідно

запобігати формулювання завдань, що повторюють хронологічний хід аудіоматеріалу.

Робота з розвитку навичок та вмій аудіювання має проводитися протягом всього періоду вивчення іноземної мови, на кожному практичному занятті, відводячи 8-10 хвилин (на кожні 45 хв. навчального часу), використовуючи для цього будь-яку частину заняття. Досвід викладання доводить, що навіть пасивне фонове слухання виправдовує себе, оскільки аудіювання - це не тільки мета навчання, але і засіб оволодіння мовним матеріалом. Зрозуміло, що на початку заняття аудіювання допомагає створити атмосферу іноземної мови. При цьому аудіотексти включають раніше відпрацьований і частково новий навчальний матеріал. Наприклад, вони можуть бути гарною основою для введення фонетичної/лексичної/граматичної теми. В середині або в кінці заняття тематика аудіоматеріалів повинна тісно переплітатися з тематикою конкретного практичного заняття і відпрацьовуватися у взаємодії з навчанням інших видів мовленнєвої діяльності.

При навчанні аудіювання викладач повинен звертати увагу студентів на структурність, типологію, змістовну організацію аудіотекстів. Якщо головна думка висловлюється на початку повідомлення, воно сприймається на 100%, в середині - на 40%, в кінці - на 70%. Важливо навчити студентів чути слова маркери (спочатку, потім, після, нарешті), слова логічні з'єднувачі (з одного боку, з іншого боку, по-перше та ін.), слова протиставлення (але, навпаки), слова хронологічного порядку. Всі ці елементи будуть допомагати краще розгумачити зміст прослуханого. Сприятиме розумінню на слух і ефективне використання пауз, які, як правило, в усному мовленні займають до 30% часу і під час яких можна осмислювати почуте, хоча, безперечно, цього теж треба навчитись.

Лінгафонні кабінети, сучасні технічні засоби відкривають нові можливості для навчання аудіювання і сприяють його результативності. Разом з тим, досвід показує, що в умовах мовної лабораторії у студентів після 12-15 хв. роботи настає стомлення. Тому, передбачаючи це, необхідно змінювати форми та види завдань, робити короткі (20-40 секунд) паузи, наприклад музичні та ін.

Контролювати та оцінювати вміння аудіювання також необхідно на кожному практичному занятті, що слугуватиме гарною підготовкою до рубіжного та підсумкового контролю. При перевірці умій аудіювання

основними об'єктами контролю можуть бути якісні показники: ступінь розуміння (загальне, повне, детальне, вибіркоче) отриманої інформації при одноразовому пред'явленні, розуміння діалогічного/монологічного мовлення носіїв мови (різного віку, статі), розуміння в ролі живої аудиторії, розуміння з різних технічних засобів та кількісні показники: розуміння мовлення різної швидкості, розуміння мовлення різної тривалості звучання. Контроль розуміння може здійснюватися вербальним та невербальним способом. Тестові завдання з аудіювання, як правило, передбачають вибіркочі відповіді (альтернативні, одноелементного та множинного вибору, перехресні, ланцюгові), а також завдання - класифікації, заповнення таблиць/схем, завдання на відновлення випущених елементів речення (клоуз-тести), бесіда за аудіотекстом, його переказ тощо [6]. При оцінюванні відповідей на тестові завдання з аудіювання не рекомендується враховувати орфографічні, синтаксичні та інші помилки, якщо вони не заважають розумінню.

Підсумовуючи вищевикладене, звернемо увагу на основні завдання навчання аудіювання. На практичних заняттях з іноземної мови студенти повинні навчитися:

- розуміти усне мовлення безпосередньо з голосу та в запису (аудіо, відео та ін.);
- схоплювати та утримувати в пам'яті суть прослуханого одноразово;
- розуміти мовлення в різному темпі;
- сприймати інформацію цілісно, до кінця, без пропусків;
- відокремлювати головне від другорядного;
- розуміти загальний зміст при наявності невідомого матеріалу;
- визначати тему повідомлення;
- розділяти текст на змістовні групи;
- встановлювати логічні зв'язки;
- визначати головну думку;
- розуміти різнохарактерні тексти: розповідні, описові, фабульні;
- розуміти монотематичні та багатопланові тексти;
- розрізняти підсвідомо форми слів, словосполучень, граматичних структур на слух;
- розпізнавати синтаксичні структури на слух;
- розвивати об'єм слухової пам'яті;
- розуміти засвоєний матеріал у різноманітних комбінаціях (на різних рівнях).

Питання педагогіки

Ці завдання завжди повинні бути в полі зору викладача, а більша чи менша значимість кожного з них, звичайно визначається метою, рівнем, змістом, етапом навчання іноземної мови.

З огляду на наш досвід, виділимо дії викладача, які можуть забезпечити ефективність процесу навчання аудіювання:

поєднання навчального та комунікативного аудіювання;

відбір тексту для аудіювання відповідно до вимог програми, умов навчання, рівня володіння мовою студентів та їхніх інтересів;

визначення конкретного завдання навчання аудіювання на кожному практичному занятті відповідно до мети і типу заняття;

визначення умов прослуховування аудіоматеріалу (з допомогою ТЗН чи з голосу викладача, в ролі живої аудиторії, із зоровою опорою чи без неї);

аналіз можливих труднощів (мовних, змістовних та ін.) аудіоматеріалу та підбір

підготовчих вправ для зняття цих труднощів перед прослуховуванням;

формулювання чіткого та лаконічного завдання-настанови;

визначення кількості прослуховувань;

визначення способу та об'єкту контролю.

Отже, формування мовленнєвої компетенції в аудіюванні - одне з важливих завдань іншомовної підготовки сучасного фахівця. Разом з іншими видами мовленнєвої діяльності аудіювання забезпечує оволодіння іноземною мовою як засобом спілкування, розвиває вміння розуміти іноземну мову. Учасникам навчального процесу необхідно підвищувати мотивацію, активно впроваджувати нові форми і методи для удосконалення навчання та оцінювання аудіювання, проводити подальші дослідження нерозроблених в цій галузі питань, що сприятиме підвищенню якості мовної підготовки.

Література

1. Азимов Э.Г., Щукин А.Н. Новый словарь методических терминов и понятий (теория и практика обучения языкам).-М.: «Икар», 2009.-448с.
2. Гаврилова А. В. Обучение аудированию иноязычной речи в условиях неязыкового вуза: (на материале английского языка): дис. канд. пед. наук: 13.00.02. СПб, 2006.- 182 с.
3. Демьяненко М.Я., Лазаренко К.А., Мельник С.В. Основы общей методики обучения иностранным языкам.-Киев:«Вища школа»,1984.- С. 128-150.
4. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання.-Київ:«Ленвіт», 2003.-С. 57-68.
5. Кочкина З.А. Аудирование: что это такое?//«Иностранные языки в школе». - № 5.-1964.
6. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах/Кол.авторів під керівн. С.Ю.Ніколасвої.-Київ:«Ленвіт», 2002.-С.117-142.
7. Пассов Е.И. Основы методики обучения иностранным языкам.-М.: «Русский язык»,1977.- С.166-179.
8. Попов И.М., Аكوпова М.А. Оптимальное соотношение объемов языкового материала по видам речевой деятельности при обучении говорению на иностранном языке студентов технических вузов// Материалы межвузовской научной конференции.Санкт Петербургский госуд.техн.университет, 2002. - Ч. VI.- С.52.
9. Carette E. Mieux apprendre à comprendre l'oral en langue étrangère, in Carton F. (éd), *Oral: variabilité et apprentissages, Le Français dans le Monde*, Recherches et Applications, Paris:«CLE International», janvier 2001.-P.126-142.
10. Gremmo M-J., Holec H. La compréhension orale: un processus et un comportement, in Gaonach D. (éd), *Acquisition et utilisation d'une langue étrangère, Le Français Dans le Monde*, Recherches et Applications, Paris: «Hachette», fév-mars 1990.-P.30-40.
11. Rost M. Teaching and researching listening. White Plains, NY: «Longman/Pearson Education», 2001. -P.3-26.

Maznychenko V. PhD in philology, associate professor

SPECIFICITY OF TEACHING LISTENING

The article deals with the teaching of listening skills at the foreign language lessons. The methodologists' understanding of listening has undergone considerable changes in recent years but teaching of listening skills is still challenging and rather weak link in language courses. The author analyses existing methods and approaches to teaching listening and focuses upon the problems that require further research. Main listening functions, listening material application, listening exercises practice, teachers' activities to help students become effective listeners are presented. Listening is considered from two different perspectives: comprehension and acquisition. The paper emphasizes the teacher's role in employing strategies to facilitate, monitor, and evaluate students' listening skills and develop communicative competence.

Keywords: listening, language skills, foreign language teaching, exercises, methodology